

Eerst melkquotering, later mestwetgeving, of gewoon omdat het altijd al zo was; een extensieve situatie zadelt bedrijven op met forse hoeveelheden gras(kuil). Wat te doen met al dat gras?

Dirk Jan den Boer: 'Beperkte voederwaardaling bij lagere stikstofgift'

jaargift van 300 naar 200 kg stikstof per hectare, dan bedraagt de opbrengstdaling bij benadering 1000 tot 1500 kg droge stof. Eén kg stikstof staat, afhankelijk van het stikstofleverend vermogen van de grond, voor 10 tot 15 kg drogestofopbrengst.'

Nadelige gevolgen voor de ruwvoer kwaliteit blijven volgens Den Boer beperkt door lichtere sneden te maaien. 'Op ruweiwitgehalte en OEB geef je wel iets toe, maar de voederwaarde blijft in stand omdat bij jong maaien het gewas minder verhout. Bovendien is een lagere OEB gunstig met het oog op het ureumgehalte.'

Eerder maaien zal niet meteen structuurtekort opleveren, verwacht de bemestingsdeskundige: 'Door een lager bemestingsniveau groeit het gras langzamer. Slap gras ontstaat met name bij hoge groeisnelheden.' Het financiële voordeel van de 100 kg lagere stikstofgift (in het geval van kunstmest) schat Den Boer op 70 tot 75 euro per hectare.

Den Boer benadrukt dat ruwvoeroverschotten niet ontstaan door de nieuwe mestwetgeving: 'Op een bedrijf dat door derogatie meer gras gaat telen, verschuift de ruwvoersamenstelling meestal van meer naar minder mais, maar behoefte en productie aan ruwvoer wijzigen nauwelijks.'

In hoeverre biedt minder bemesten perspectieven om ruwvoeroverschotten te voorkomen? 'Een extensief melkveebedrijf dat gras overhoudt, heeft grofweg drie keuzen: het gras verkopen, minder bemesten, of meer vee gaan houden', stelt Dirk Jan den Boer, bemestingsdeskundige bij het Nutriënten Management Instituut (NMI).

Veehouders kunnen ruwvoeroverschotten volgens Den Boer prima beheersen door minder te bemesten. 'Verlaagt een veehouder de

Ado Bloemendal: 'Meer koeien en minder krachtvoer verhogen behoefte aan gras'

'Meer koeien gaan houden.' Ado Bloemendal antwoordt bondig op de vraag 'Wat te doen met (te) veel gras?' Samen met zijn vrouw Karolien runt hij in het Overijsselse Den Ham het adviesbureau Pure Graze, dat is gespecialiseerd in gras en grazen.

'Meer koeien en minder krachtvoer verhogen de behoefte aan gras en besparen de veehouder kosten. Neem een bedrijf dat per maand 3000 euro aan krachtvoer voert. Dit bedrag telt als kostenpost mee in de winst- en verliesrekening. Investeer je het daarentegen in koeien, dan staat het geld op de balans en stijgt je eigen vermogen.' Door de veebezetting een halve koe per hectare te laten stijgen neemt de ruwvoerbehoefte volgens Bloemendal toe met 1875 kg droge stof per hectare (0,5 x 250 dagen weiden x 15 kg ds per koe).

Meer dieren en een lagere melkproductie: in het nieuwe mestbeleid resulteert dat in een grotere stikstofexcretie. Volgens Bloemendal doet een grotere stikstofexcretie niet ter zake op extensieve bedrijven. De lagere melkproductie (door minder krachtvoer) per koe is volgens

hem evenmin bezwaarlijk: 'Dat voorkomt dat een veehouder in duur melkquotum moet investeren. Het is niet de productie die telt, maar de marge die overblijft.'

De adviseur heeft een voorkeur voor stripgrazing als meest efficiënte beweidingssysteem. 'Met dit systeem heb je grip op alle variabelen: beweidingssnelheid, beweidingdruk, graslengte voor het weiden, hoeveelheid restgras en beweidingduur.' Op deze manier krijgen koeien volgens Bloemendal de meeste kilogrammen droge stof binnen.

Gert van de Berg: 'Grond is te duur om gras te winnen voor de handel'

'Verkoop van graskuil of hooi om van een ruwvoeroverschot af te komen is financieel niet aantrekkelijk', start Gert van de Berg, eigenaar van het gelijknamige fouragebedrijf in Woerden. Op dit moment staan nog 500 pakken gras in de opslagloods van zijn handelsonderneming. 'Het aanbod ligt de laatste jaren hoger dan de vraag. Bij een opbrengst

van elf euro per vierkant kuilpak en een gewasopbrengst van tien tot elf pakken, ontvang je rond de 130 euro per hectare. Voor dat geld kan niemand ruwvoer winnen.' Voor hooi liggen de prijzen volgens Van de Berg iets gunstiger. Het aanbod is kleiner en het oogstrisiko groter: 'De veldperiode voor goed hooi omvat minimaal één week.

Hooi is beter geschikt als paardenvoer dan graskuil en redelijk verkoopbaar aan maneges. Bij vier ton per hectare en 75 euro per ton levert hooi 300 euro per hectare op.' Het argument 'Ik heb toch genoeg land, dus verkoop ik het gras maar' is volgens Van de Berg oneigenlijk: 'De grond is te duur om gras te winnen voor de handel.'

Durk Durksz: 'Gras versnelt terugverdientijd mestvergister'

Een nieuwe en tevens effectieve optie om ruwvoeroverschotten te benutten, is vergisten. 'Juist covergistingsmateriaal, bijvoorbeeld gras, versnelt de terugverdientijd van een mestvergister. Vergist je uitsluitend mest, dan verdient de installatie zich onder Nederlandse omstandigheden in veertig jaar terug. Voeg je mais, gras of an-

der organisch materiaal toe, dan duurt het vier tot acht jaar', stelt Durk Durksz, regio-manager van Nij Bosma Zathe. De suikers en celwanden uit gras zijn een dankbare energiebron voor vergisting, terwijl mais stabiliteit brengt in het proces. Beide gewassen zijn volgens Durksz geschikt. Hij ziet wel potentie in energiewinning uit (overtollig)

gras, maar benadrukt dat een ruwvoeroverschot niet de aanleiding mag vormen om te investeren in een vergistingsinstallatie. 'Een veehouder heeft zomaar geen viereenhalf tot vijfduizend ton kuilvoer per jaar over, de gemiddelde input van covergistingsmateriaal. Als meerdere veehouders samenwerken kan het plaatje wel interessant worden.'

Ben Timmerman: 'Stengelachtig hooi voldoet prima als strooisel'

Grasland niet inzetten voor ruwvoerproductie, maar een deel van de oogst gebruiken als strooisel. Aver Heino test deze winter het gebruik van hooi als bedding voor ouder jongvee in een hellingstal. Ben Timmerman, bedrijfsmanager op Praktijkcentrum Aver Heino, ziet de functie van strooisel niet zitten voor traditioneel geoogst

gras, maar wel voor hooi van schraal grasland. 'Hooi afkomstig van natuurterrein of als natuur beheerd grasland met een uitgestelde maaidatum heeft voldoende stengel om vocht op te kunnen nemen. Die opname valt me mee, we strooien één keer daags, dat is even vaak als tarwestro. Het gebruik ligt op 3,9 kg per dag;

1,0 kg meer dan oorspronkelijk.' Aver Heino onderzoekt verder of het hooi zich goed laat verdelen in de hellingstal. 'Er mag niet te veel samenhang zijn in het product, voldoende snijden is daarom belangrijk. Dat voorkomt opstapeling, een slechte vertering en het vergemakkelijkt instrooien.'

Ruwvoeroverschotten prima te benutten in de mestvergister

Gras in overvloed